

Den følgende sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om fortsat ydelse af den i § 3 i lov nr. 493 af 20. december 1950 om Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde omhandlede statsgaranti.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2974; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 583).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, det stillede ændringsforslag og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Horn): Som det fremgår af betænkningen, har udvalget i samråd med den højtærede minister for offentlige arbejder drøftet spørgsmålet om størrelsen af statsgarantien, som jo også blev omtalt ved første behandling. Udvalgsflertallet har ment at kunne tiltræde den redegørelse, ministeren gav i samrådet, idet man mener, at det er rimeligt, at statsgarantien forøges efter samme regler som i den hidtil gældende ordning, nemlig således, at den fastsættes i et bestemt forhold til omsætningen. Jeg skal derfor på udvalgsflertallets vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse udforandret og fraråde at stemme for det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Gottschalek-Hansen: Ved lovforslagets første behandling udtalte jeg, at mit parti ikke kunne tiltræde en forøgelse af statsgarantien for Scandinavian Airlines System af den størrelsesorden, som lovforslaget tilsigter, og da der under udvalgsarbejdet ikke er fremkommet oplysninger eller argumenter, der sagligt motiverer det berettigede i den foreslåede ændring af garantibeløbet, finder vi ikke, at der for os er grund til at ændre vort standpunkt. Det tal, man finder frem til med en statsgaranti på 22½ mill. kr. i den kommende 5 års periode, er, for at bruge ministerens egne ord, gætter, og da jeg ikke ønsker gætteri for skatteydernes penge, kan jeg ikke anbefale at stemme for lovforslaget i dets oprindelige skikkelse. Den

omstændighed, at det kun drejer sig om en garanti, er i denne forbindelse ganske underordnet. Man må, når lovforslaget er vedtaget, regne med, at garantien kan træde i kraft, så meget mere som SAS, efter hvad der er oplyst i udvalget, står overfor meget store opgaver med udvidelse af materiel, nyanskaffelse af maskiner, hotelbyggeri og meget andet.

Løvrigt forekommer det højst ejendommeligt, at en stigning i omsætningen skal modsvares af forøget garanti; det modsatte plejer at være tilfældet. Hvis den foreslåede fremgangsmåde skal realiseres, og SAS, hvad jeg inderligt ønsker, i de kommende 5 år får en meget stor omsætning, vil det altså medføre, at tinget i 1960 stilles overfor ønsket om en endnu større statsgaranti. Dette kan ikke være rigtigt. Dertil kommer, at den øjeblikkelige økonomiske situation her i landet ikke ligefrem opmuntrer til at binde eller økonomisk forpligte staten mere end højst nødvendigt. Da mit parti imidlertid anerkender, at SAS har en ganske speciel opgave, ikke mindst med henblik på det nordiske samarbejde, og da vi til en vis grad kan billige den opfattelse, som der også er givet udtryk for under første behandling, at der endnu er tale om en nydannelse — 5 år er ikke nogen lang tid for et så omfattende foretagende — har vi ment det forsvarligt at stille et ændringsforslag, der går ud på, at statsgarantien ikke må overstige 3 mill. kr. om året i de kommende 5 år, således at den samlede maksimalgaranti ikke må overstige 15 mill. kr.

Idet jeg henviser til mindretallets udtalelse i betænkningen, anbefaler jeg, at man stemmer for det af det ærede medlem hr. Bøgholm og mig stillede ændringsforslag.

Alfred Jensen: Da et tilsvarende lovforslag for nogle år siden var til behandling i tinget, gik den kommunistiske gruppe imod lovforslaget og stemte imod det ved tredje behandling. Jeg redegjorde dengang for de synspunkter, som var bestemmende for vor stillingtagen, og det er klart, at det, der er sket siden, ikke kan have ændret vor opfattelse. Vi er derfor ikke tilhængere af, at man fornyer og forøger denne garanti; vi ønsker en helt anden ordning.

Jeg havde ikke tænkt mig at tage del i

[Alfred Jensen.]

denne debat, idet det her måtte være tilstrækkeligt at henvise til det, der tidligere var sagt, og blot gøre rede for, hvorledes vi ville stemme ved tredje behandling. Nu ser jeg imidlertid af betænkningen, at der aldeles ikke i udvalget er skabt klarhed over, om den begrundelse, der gives for en forøgelse af statsgarantien, er holdbar. Når medlemmer af tinget, der har deltaget i udvalgsarbejdet, ikke har kunnet få de fornødne oplysninger, er det klart, at de partier, der ikke er repræsenteret i udvalget, i endnu langt ringere grad kan være orienteret og have fået tilstrækkelig oplysning om denne sag. Vi ser derfor ikke rettere, end at det standpunkt, vi havde før, må opretholdes. Vi er naturligvis ikke interesseret i en sådan forøgelse af garantien, som her er foreslået. Vi har sympati for det ændringsforslag, som er stillet af de ærede medlemmer hr. Bøgholm og hr. Gottschalck-Hansen, og vi vil stemme for det, men det betyder ikke, at vi vil stemme for lovforslaget, når det kommer til tredje behandling. Så vil vi stemme imod.

Alfred Jørgensen: Som jeg havde lejlighed til at gøre rede for under første behandling af lovforslaget, ser mit parti med betænkelighed på den store forøgelse af denne garanti. Men når der nu foreligger et konservativt ændringsforslag, der betyder en vis nedsættelse af garantien, må jeg udtrykke nogen betænkelighed ved, at vi i denne sag stiller os anderledes end vore skandinaviske partnere. Det skulle jo nødigt være således, at vi deklasserer vort land i sammenligning med de øvrige skandinaviske nationer. Når det konservative ændringsforslag kommer til afstemning, vil vi derfor undlade at stemme.

Foss: Som det vil ses af betænkningen, har der ikke været absolut enighed indenfor mit parti om det standpunkt, som et flertal af min gruppe har taget. Jeg mener, at den opgave, der foreligger her, ikke kan sammenlignes med almindelige erhvervsøkonomiske opgaver. Det er ganske særlige forhold, der gør sig gældende.

Den opgave, som SAS har løst, er både reklamemæssigt, trafikmæssigt og udfra et

nordisk synspunkt af en helt anden karakter end de opgaver, vi normalt står overfor, når der er diskussioner om støtte til erhvervslevet. Jeg mener derfor, at man må se dette spørgsmål under en anden synsvinkel.

Det er muligvis ikke tingets medlemmer ubekendt, at jeg for min del normalt ønsker, at staten skal blande sig så lidt som muligt i tingene. Nu er det heller ikke sådan, at man fra mit partis side har vendt sig imod at give en garanti til SAS, man er endda gået med til en forhøjelse, og det, som diskussionen altså står om, er nærmest, hvor stor denne forhøjelse skal være.

Jeg er ikke uenig med min partifælle, det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, i, at den begrundelse, der er givet, sammenkædningen af omsætning og garanti, ikke synes at være helt naturlig, men på den anden side har jeg ikke ment, at det var et urimeligt beløb, der blev forlangt som garanti. Hvorvidt garantien bliver effektiv, er jo udenfor bedømmelse i øjeblikket. Vi håber, at den ikke bliver effektiv, men det har man ikke lov at regne med. På den anden side har SAS jo en sådan opgave, at i det øjeblik, det kom i økonomiske vanskeligheder, ville jeg være meget forbavset, hvis man ikke fra de nordiske lande ville træde til alligevel. Jeg har altså ikke for min del næret betænkeligheder.

Må jeg gøre en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, der tillod sig at sige, at vi ikke havde kunnet få de fornødne oplysninger i udvalget. Jeg tror, det må bero på en misforståelse af de udtalelser, der faldt før. Spørgsmålet har været grundigt drøftet i udvalget, og der sidder medlemmer i udvalget, som har meget godt kendskab til SAS. Det ville være helt urigtigt, hvis man fik det indtryk, at udvalget ikke havde fået alle de oplysninger, vi ønskede.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Jeg takker udvalgets flertal for dets indstilling om at vedtage lovforslaget uændret.

Må jeg gøre nogle enkelte bemærkninger til den konservative ordfører, det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen. Jeg må på det bestemteste tilbagevise den påstand, at de oplysninger, udvalget har fået, ikke

[Ministeren for offentlige arbejder.]

skulle være dækkende. Der er til mig stillet et direkte skriftligt spørgsmål, som jeg har besvaret i udvalget, og jeg måtte have den opfattelse, da jeg gik fra udvalget, at man var tilfreds med den besvarelse, jeg havde givet. Det er rigtigt, at det ærede medlem spurgte, om jeg turde gå ind for, at de beløb, vi har skønnet med hensyn til SASs omsætning i den kommende 5 års periode, var de rigtige; men jeg gad se den minister eller noget andet menneske i dette land, der kunne sige bestemt, hvordan omsætningen ville blive 5 år frem i tiden.

Jeg har såvel i min fremsættelse som i mine bemærkninger til forslaget gjort rede for, hvordan vi er kommet til de tal, der dør er anført, og hvorefter der regnes med en forhøjelse på 5 pct. om året. Skønnet er foretaget udfra den betragtning, at omsætningen i den periode, vi nu er inde i, er steget med 13 pct.

Jeg har haft så meget med offentlige anliggender at gøre, at jeg ved, at den eneste måde, hvorpå man kan bedømme fremtidige udsigter, er ved at se på tallene i den forløbne periode og ved at vurdere forholdene i den tid, vi lever i. Det er udfra disse to faktorer, man må bedømme den fremtidige udvikling. Man er kommet til tallet her på denne måde. Derfor må jeg tilbagevise, at jeg ikke har svaret på de spørgsmål, der er rettet til mig. Jeg kunne have lyst til at spørge det ærede medlem, da han nu har stillet ændringsforslag om at gå ned til 3 mill. kr. om året, hvad grundlaget er for denne beregning. Hvordan har man fundet ud af, at det netop skulle være 3 mill. kr. om året og ikke 2 eller 4½? Der er tale om et skøn, og det ærede medlems tal er vist ikke bedre underbygget end det tal, jeg er kommet med.

Som sagt, jeg vil anbefale det høje ting at stemme imod det ændringsforslag, som er stillet af et mindretal, og jeg takker endnu en gang for flertallets indstilling.

Gottschalek-Hansen: Jeg må desværre korrigerer den højtærede minister. Jeg har overhovedet ikke sagt noget som helst om, at ministeren ikke har svaret mig. Jeg har hævdet, at svaret ikke var tilfredsstillende. Jeg har stillet det spørgsmål, hvorledes

man forholdt sig i de andre nordiske lande. Det kunne ministeren ikke svare på, for der foreligger ikke noget om det; det vil jeg også sige til det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen; der er ingen, der i dag aner, hvorledes man i Norge og Sverige stiller sig til dette forslag. Propositionen har været i statsrådet i Norge; sagen har overhovedet ikke været berørt i den svenske rigsdag.

Jeg har endvidere spurgt ministeren, om en stigning i omsætningen vil bevirke — hvad jeg altså frygter og har givet udtryk for — at man vil komme med ønske om en øget statsgaranti. Jeg finder dette urimeligt, og den mening forbeholder jeg mig ret til stadig at have.

Jeg vil gerne sige til den højtærede minister at når jeg har fundet frem til beløbet 3 mill. kr., er det udfra et konjunkturhensyn. Jeg mener, at pengenes værdi sammenlignet med forholdene i 1950 er forringet, måske ikke i den størrelsesorden, at den samlede garantisum nu skulle være på 15 mill. kr. mod dengang 10, men alligevel, en forøgelse af de 10 mill. kr. kan jeg tiltræde under hensyn til pengenes forringede værdi sammenlignet med værdien, dengang statsgarantien blev vedtaget i 1950. Det er motiveringen for mit standpunkt, og jeg mener, at jeg har været fair og loyal overfor SAS i dette forhold.

Alfred Jensen: Det ærede medlem hr. Foss gik i rette med mig, fordi jeg havde sagt, at der ikke var givet fornøden oplysning i udvalget. Det, jeg sagde, var imidlertid, at når man ikke i udvalget har fået sådanne oplysninger, at man føler, at der er skabt klarhed over berettigelsen af den forøgede garanti, hvordan skal så vi andre, som ikke har været repræsenteret i udvalget have kunnet få tilstrækkelige oplysninger. Hvis det ærede medlem hr. Foss ønsker at gå i rette med nogen, må det da være med de medlemmer, der har deltaget i udvalgsarbejdet og ikke føler sig tilfredsstillet af de oplysninger, der er givet. Denne lille reprimande kan jeg altså ikke tage imod.

Alfred Jørgensen: Jeg kender naturligvis ikke sagens endelige forløb i den svenske rigsdag og det norske storting, men jeg vil

[Alfred Jørgensen.]

gerne sige til det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen, at det, jeg har holdt mig til, er de tal, der nævnes i lovforslaget.

Ministeren for offentlige arbejder (Carl Petersen): Det ville være at spilde det høje tings tid, hvis vi igen gik ind i en debat om, hvordan man skal sætte den stigende omsætning i relation til selve garanti-beløbene. Det har jeg svaret på ved første behandling, og jeg har ikke ændret standpunkt siden da.

Jeg gør det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen opmærksom på, at det svar, jeg gav i udvalget angående Norges og Sveriges stilling, dækkede, hvad jeg på det tidspunkt vidste, og jeg kunne selvfølgelig ikke sige andet. Jeg går ud fra, at det ærede medlem er enigt med mig i, at i det svar, jeg gav, var der intet, der berettiger det ærede medlem til at tro, at disse to lande ikke ville følge den aftale, vi havde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget

forkastedes med 97 stemmer mod 19; 6 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredie behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet udvalgsbehandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (om hjælp til enlige mødre, inddrivelse og udbetaling af børnebidrag m. v.).

(Første behandling findes i tidenden sp. 2657; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 549).

Udenfor betænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Af *Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen:*

Til § 1.

Efter overskriften „Til § 194“ indføjes følgende:

„I § 194, stk. 1, udgår de første 5 linier, og i stedet indsættes følgende:

„Retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb er for alle enligstillede bidragsberettigede, herunder også enker og enkemænd, betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt ikke overstiger grænserne for ubemidletthed i folkeforsikringslovens forstand (sygekassegrænserne).

For øvrige bidragsberettigede er retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt, beregnet efter reglerne i stk. 3, ikke overstiger følgende beløb, jfr. dog § 333.“

Lovforslagets paragraffer, de stillede ændringsforslag og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredie behandling sættes til forhandling under eet.

Ordføreren (Nina Andersen): Det vil fra første behandling af dette lovforslag erindres, at der var almindelig sympati for det, der indeholdes deri, og for de nye principper, som den højtærede minister foreslår. Der var visse ting, som man ønskede at se nærmere på i udvalg, og udvalgsarbejdet har været dybtgående, idet man har gennemgået alle paragrafferne og beskæftiget sig med en række af principperne.

Der var i udvalget almindelig enighed om at følge lovforslaget. Der er stillet nogle ændringsforslag, hvoraf nr. 1 er rent formelt, idet man i § 200, stk. 2, alene havde nævnt magistraten i København, men da der findes andre steder i landet, hvor der er magistratsordning, har man måttet foreslå denne rent formelle ændring.

Ændringsforslag nr. 2 angår den foreslåede affattelse af lovens § 282, stk. 2, som drejer sig om de tilfælde, hvor der er mulighed for at yde hjælp til separerede. Der var ved første behandling almindelig enighed om, at det var naturligt at yde hjælp til dem, der var skilt ved dom, mens